

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1:50 — Cena: za 1 mesec Din 5:—, za štiri leta Din 15:—, za pol leta Din 30:—; za inozemstvo Din 7:— (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Štev. čekovnega računa 14.900

Ali se je motil Kristus ali pa svet.

To geslo je bilo sicer aktualno v vseh dobah, v naši pa še posebej. Duhovi človeštva se namreč lomijo. Strti so po razmerah družbe in gospodarstva. Materijalizem jih priklepa nase, telesu dopada namišljena prostost, duh sam pa stremi nezavestno po nečem boljšem. Zato je kljub vsemu človeštvo podobno njivi, katero preorje kmet v zgodnji pomladi. Zemlja, še nekako ometena od težke zime, hrepeni in je pripravljena, da sprejme seme, da ga oplodi in zori.

Sicer ima v sebi moč roditve, vendar ne gre brez sodelovanja človeka. Krisusov družabni in gospodarski red bi moral tvoriti podlago za srečno in pošteno družbo, ko bi hotelo človeštvo. V svojem hrepenenju po absolutni svobodi brez božje avtoritete si je rajši ustvarilo nov red. Ta red je pa zaslužil delo in s tem celega človeka. Najhujše zlo pa je, da je ta nov poganski val zapada okužil duhovno življenje katoličanov, ga poplitvil in ga usmeril v vsakodnevne praktične malenkosti, ki pomenijo kompromis na celi črti. S tem je dosegel, da so katoličani pozabili na višje, nujno potrebne zadeve, na delo za zopetno zmagajo Kristusovega nauka v privatnem in javnem življenju. Večinoma se je sprijaznila z izkoriščanjem delovnih slojev, želela je le odpraviti najbolj kričeče rane. Znamenje, da ni prodrla v bistvo, v korenino, v vir tega izkoriščanja. Ko bi bilo nasprotno, ko bi se iskreno trudila in borila na strani delavstva in drugih delovnih slojev za to, da bi delo zopet dobilo svobodo, da bi se krivična razlastitev dela odpravila, bi že vladala javnost, tudi med proletarijatom.

Sicer imamo katoličani velike glasnike, oznanjevalce, misijonarje in bojvnike proti kapitalizmu. Toda njihova semena so padla med trnje in kamenje, zelo malo pa na plodovito zemljo. Zato ni bilo uspehov, kakršni bi morali biti, če bi katoličani tvorili enotnost v mišljenju, v načelih in praksi z ozirom na družabne in gospodarske probleme in sicer na podlagi navodil in smernic, ki so jih dajali več kot dovolj najvišji cerkveni dostojanstveniki.

Teorija brez prakse ne pomeni veliko. Zelo lahko je namreč dajati lep nauke, v praksi pa delati drugače. So slučajni, da je podjetnik, ki se javno bori za katoliška načela, često brezobzirnejši, kakor pa njegov tako zvani svobodomiseln kolega. Prav radi se sklicujemo na vnebovpijoče grehe. Toda ali je v skladu z njimi, če se vzame uslužbenecem pragmatika, ne da bi kaj takega napravili, ki bi utemeljeval tak korak? Isto je, če ukinjajo uslužbenecem kake druge pridobljene pravice. Ali če vzamemo sledeče slučaje: V podjetju, ki je eminentno katoliško, delajo uslužbenci stalno nadure. Ker spada podjetje pod zakon o zaščiti delavcev, bi moralo nagrajevati uslužbenecem nadure s 50% poviškom. Ko se ga je na to opozorilo, je vodstvo sicer pristalo na to povišanje, obenem pa znižalo uslužbenecem plače za toliko, da imajo z nagrajenimi 50% ravno toliko plačo, kakor so jo imeli pred nenagrajenimi delovnimi urami. In ti uslužbenci imajo na teden plače od 200—300 Din! Če je mogoče spraviti tako postopanje v sklad z moralno, z božjimi in cerkvenimi nauki, naj vsak sam presodi.

Ali je to potrebno? Priznamo, da morajo tudi katoliški podjetniki gospodariti na podlagi sedaj veljavnega gospodarskega reda in njegovih določil in da morajo marsikdaj napraviti, kar ne

Za svobodne strokovne organizacije

Upravni odbor Delavske zbornice je zavzel na svoji seji dne 5. decembra 1930 sledeče stališče do problema svobodnih ali prisilnih delavskih stanovskih zastopstev:

»Po razpravi o nameri vodstva jugoslovanskih delavskih sindikatov, da zaprosi v posebni avdijenci pri Nj. Vel. kralju za to, da se uzakonijo ti sindikati kot pravne ustanove delavcev in nameščencev, je ugotovil Upravni odbor podpisane zbornice, v katerem so zastopani pripadniki strokovnih organizacij vseh smeri, soglasno, da ima jugoslovansko delavstvo prisilne stanovske organizacije že v svojih delavskih zbornicah. Upravni odbor je mnenja, da morajo ob-

stojati poleg zbornice še svobodne strokovne organizacije delavcev in nameščencev, v katerih prihaja volja in iniciativnost delavstva bolj do izraza, kakor s prisilnih organizacijah. Svobodne strokovne organizacije morajo biti činitelj, ki je poklican voditi tudi same delavske zbornice, kot prisilne organizacije delavcev in nameščencev.

Načelo svobodnih delavskih stanovskih zastopstev je uzakonjeno tudi v zakonu o zaščiti delavcev, priznано v mnogobrojnih izjavah zastopnikov kraljeve vlade in odgovarja mednarodnim pogodbam, katere je podpisala tudi naša država.

Kdo povzroča gospodarske krize?

Najbolj prizadet je pri današnji gospodarski krizi delavski razred. Mesečno raste brezposelnost za nove stotisoče (v Nemčiji že dosega njih število 4 milijone), že itak mizerne plače se znižujejo, v podjetja se uvaja racionalizacija, ki ima namen izmzgati delavca do zadnje kaplje krvi, cene poljskim produktom padajo — vse to pa je ogromno omajalo kupno moč prebivalstva, pred durmi je zima, mraz in glad. Res slep bi moral biti danes človek, ki bi ne uvidel razpada vsega današnjega gospodarstva. In brez srca bi moral biti, da ne bi videl bede raztrganih in sestradanih delavcev, proletarskih žen in otrok ter obupu izročeni brezposelnih.

Ni namen teh vrst navajati in iskati učenih vzrokov i zdravil za današnji nered v gospodarstvu. Kdor čita danes v časopisih učena zavijanja meščanskih ekonomov in ima le nekaj zdravih ekonomskih pojmov, bo na mah videl, da jim ne gre za resnico, pravico in jasnost. Saj vsak piše in rešuje drugače. Naj navedem na kratko šest glavnih njihovih mnenj:

1. Vzrok krize leži v napačni porazdelitvi kapitala, zlata in posesti med posameznimi državami. To pa ne drži, ker vidimo, da je kljub temu kapitala povsod več kot preveč in ga ni kam investirati. Saj ne ustvarja narodnega blagostanja on, temveč se profiti ustvarjajo le iz njegovega stika z živo delovno silo. Tega stika je vsled hiperprodukcije vedno manj, hiperprodukcija je nastala vsled zmanjšanja konzuma in njega vzrok? Na to gospodje zagovorniki finančnega kapitala ne odgovarjajo.

2. Industrijski kapital toži o hiperprodukciji, zmanjšanju trga, previsokih produkcijskih stroških itd. Treba znižati plače, odpraviti carinske meje, ustvariti nove trge. Tako pa se kriza ne rešuje. Znižanje plač omejuje konzum in večja hiperprodukcija, novi trgi pa krizo le širijo v manj razvite kraje, kjer se do sedaj še ni toliko občutila. Kajti svetovni trg je danes razdeljen in kaj profitirati je mogoče le z uničenjem drugega. Tudi skušajo še bolj racionalizirati, kar pa le manjša kupno moč in rodi brezposelnost.

3. Agrarni kapital misli ves v strahu, da je glavni vzrok krize v prevelikih produkcijskih stroških ter zato raciona-

bi, če bi vladale drugačne razmere. Toda priznati in odobravati ne moremo tega, da se tudi v katoliških podjetjih uveljavlja v celoti kapitalistični sistem: v praksi in v načelih. Tudi v katoliških podjetjih vlada sistem priganjačev v tej obliki, da so vodilne osebe visoko plačane, da imajo razne druge ugodnosti, da so jim po pogodbi zajamčene takozvane bilančne nagrade itd. Efekt je tak, kakor vsepovsod: Nižji morajo plačevati ceho. Tudi tega ne moremo odo-

lizira. Tudi vidi vzrok v carinskih mejah, zato jih skuša odpraviti na škodo industrijskim deželam. Toži o hiperprodukciji in hkrati o slabi prehrani — kot bi bil res vzrok v produkciji...

4. Še učenejši gospodje, tudi Vojtinski je eden izmed njih, vidijo vzrok v prenaseljenosti. To so neomaltuzijanci. Preveč nas je, zato je prišlo do krize. Brez ozira na to, da je ta nazor v svojem bistvu nekrščanski, je tudi popolnoma neekonomski. Producira se vendar za ljudi. Čim manj jih je, tem manjša je njihova kupna moč.

5. Fašisti so iznašli »strogo politične« vzroke. Krive so mirovne pogodbe, ki ne dovoljujejo kolonij in prostega gospodarskega razmaha. Treba se oborožiti čim bolje, pobiti milijone ljudi in izpremeniti posesti. Neprijateljskim državam je treba uničiti produkcijska sredstva, ravno tako kolonijam in jih napraviti za dobre odjemalce. Ali odkod bo dobilo ljudstvo — kupno moč?

6. Zadnji iščejo vse zlo na tujih kontinentih. Ti so nasprotniki ameriškega, ruskega in azijskega »dumpinga«. Tam proizvajajo ceneje, uvažajo v Evropo ceneje, konkurirajo »nepošteno«, omejujejo produkcijo itd.

Da ne pozabimo strogih pristašev svobodne konkurence, ki vidijo vse zlo v zakonih, ki regulirajo produkcijo, transport, v zakonih v korist delavstva, v državnih socialnih institucijah. Nekdo je zapisal celo, da treba razbiti vse delavske organizacije, zavarovanja in fondе, šele potem bosta delavec in kmet enakomočna konkurenta — kot bi delavec prodajal industrijske in kmet poljske produkte...

Ali je iz vseh teh neresničnih in dostokrat nekrščanskih mnenj mogoče dobiti jasno sliko o vsej današnji krizi in bedi? Ali govorijo gornja mnenja za ali proti delovnemu ljudstvu? Ali so zrastle iz strahu pred izgubo profitov ali pa iz želje pomagati razbičanemu delavskemu razredu?

Res o krizi se v meščanskem časopisju ne piše dolgo, proletarijat pa je čutil krizo, pisal o njej in nanjo svet opozarjal že dolga desetletja — dasi se zanj ni nihče zmenil. Kajti on je priprčan, da je vzrok vse krize kapitalističnega gospodarstva v zmanjšanju kupne

bravati, da niso vpoštevane v katoliških podjetjih niti maksimalne niti družinske plače. V mislih imamo le taka podjetja, ki delajo z velikimi dobički in ki izdajajo za druge svrhe — sicer tudi koristne — velikanske vsote. Toda ali ne vpije pomanjkanje delavčev, ki ga ni sam zakrivil, za maščevanje k Bogu. Kajti tudi za te veljajo moralna načela. Smo v dobi, ko moramo vedno jasneje zahtevati odgovora tudi od katoličanov: Ali se moti Kristus ali pa vi.

moči delovnega ljudstva, ki je nastala vsled zniževanja plač, uvedbe racionalizacije in iz nje izhajajoče brezposelnosti. Proletarijat pač ne more v sedanji krizi videti nič novega, temveč samo pogubne posledice logično zaostritev protislovij, ki jih nosi kapitalizem v sebi že od početka.

Božji zakon o pravici je nespremenljiv in ga tudi kapitalizem ne more spreminiti. Temeljni gospodarski zakoni so nespremenljivi in tudi kapitalizem ne more preko njih. Ali ni najlepši dokaz za svetost teh zakonov današnja kriza? Vzemimo za primer človeka, ki nalaga greh na greh, krši moralno in misli, da ni ne morale, ne zapovedi in zakonov, ki bi se mogli nekoč kruto na njem maščevati. Nazadnje vsled nemoralnega življenja zbolji in to mu da misliti. Pa so le vendar v življenju objektivni božji zakoni in kdor se jih ne drži, propade.

Gospodarsko področje nikakor ni kot mnogi mislijo izvzeto od božjih zakonov. Namen dela in produkcije je omogočiti vsemu človeštvu človeka vredno življenje. Vsak, kdorkoli ni telesno ali duševno nesposoben, mora duševno ali telesno koristno delati. Za delo mora prejeti vsak primerno in zadostno plačo zase in za družino. Kar pa posameznik producira več, odpade za one člane človeške družbe, katerim je delo po naravi onemogočeno. Profita brez dela krščanstvo ne dovoljuje! Tak profit bi bil tudi nemogoče, če bi se gornji dve zahtevi izpolnili in bi bilo tako vsem omogočeno človeka vredno življenje.

To je nespremenljiv božji zakon, ki bi moral veljati za gospodarstvo vseh časov. Ali kapitalizem je Boga in njegove zakone zavrgel in postavil na prestol Mamona. Oznanja svobodo, pa je zgrajen na največjem suženjstvu. Saj je njegovo gibalno profit, ki mu ga ustvarja delovno ljudstvo. Saj mu je najvišja čednost racionalizacija, ki ogromno poveča produktivnost dela, viša dobiček in meče milijone na cesto...

To je tudi poguba kapitalizma. Tako rodi kapitalizem s svojo svobodno konkurenco, s svojim neomejenim pohleptom po dobičku vedno nove krize. In znova išče, kako bi prevalil ta bremena na delavca in konsumenta. Vse dotlej, da bo iz teh neštetihih kriz nastala ena sama, ki bo zahtevala nove, drugačne rešitve!

Feše.

Angleški kapital v našem rudarstvu.

Angleži so prevzeli v izkoriščanje neizmerno na železu bogate rudnike v Ljubiji pri Prijedoru. Obvezali so se, da bodo izvozili letno preko Bakra 35.000 vagonov rude. V Bakru bodo na lastne stroške zgradili primerno pristanišče. Železnice same naj bi zaslužile na prevozu okoli 35 milijonov dinarjev. Poleg rudnikov v Ljubiji so še prevzeli rudnike: Novo Brdo, Trepča, Kratovo, Janjevo, Kapaonik, Belasica in Brskovo. V teh rudnikih kopljejo v glavnem baker, svinec in zlato. V vsa ta podjetja so vložili Angleži dosedaj 1 milijardo 340 milijonov dinarjev.

Samoobsebi je umljivo, da se bodo razvile okoli teh rudnikov nove delavske kolonije, v katerih bo nastalo novo življenje in nova mesta. Iz delavskega stališča je ta okolnost zelo važen pojav in dolžnost delavskih organizacij in predstavnikov je, da se zanimajo za razmere v teh krajih in da skušajo ustvariti tak položaj, ki bo omogočal pošteno eksistenco priseljenim delavcem.

Naša moč

so vaše strokovne organizacije in naš neodvisni delavski tisk. Podpirajmo ga!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarski vestnik.

Kakšni smo

V zadnjem dopisu je našel tovariš očitke o površnosti viničarjev pri delu v vinogradu. Naj še jaz k temu napišem svojo zgodbo, ker ravno pod izgovorom take površnosti sem bil zelo občutno prizadet. Sedem let sem bil za viničarja pri kmetu, kateri je znan kot vplivna osebnost v vsem gornjem delu naših Haloz. Tudi za zelo katoliškega moža se drži. Takšnega življenja, kakor sem ga tukaj prebil in nazadnje takega plačila, kakor sem ga končno od tega gospodarja prejel, ne želim prav nikomur na svetu. Predstavljajte si: težko delati, nikoli za to zaslužka dobiti, a z družino pa gladovati, ali ni to strašno. Za razdrapano stanovanje sem moral storiti na leto 50 dni dela. V vseh sedmih letih službe sem enkrat prejel plače deset dinarjev in dobil sem tri mernike krompirja in enega mladega pujska. Tako se mi je danes dolžan dneve za 53 težakov iz leta 1923., 59 težakov iz leta 1924., 64 težakov iz l. 1925., 56 težakov iz l. 1926., 62 težakov iz l. 1927., 58 težakov iz leta 1928. in 59 težakov iz l. 1929. Skupaj tedaj 411 težakov. Nešteto krat sva oba z ženo prošila, naj vendar napravimo račun, naj nama plača, ker sva težko zaslužila, ker nujno potrebujemo to in ono, kar se pač le z denarjem kupiti da, oziroma sva mu po navadi že predložila račun dolga pri domačem trgovcu, pa vse zaman. Ni plačal in ni. Vedno je imel izgovor, da nima časa. Naravno čudim se samemu sebi, kako smo se sploh mogli še preživeti v takih razmerah in kako sem vendarle mogel prenašati tolike krivice, tako da se nikoli z gospodarjem nisva sprla, ali najmanj prišla navzkriž. Jaz sem seveda potrpežljivo prenašal svoj gnjev v srcu, on pa je vendarle lahko bil zadovoljen, saj je imel tako pravečatega »božjega volka« za viničarja.

Med tem časom je prišel v veljavo sedanji viničarski red. Od tega si ravno jaz nisem obetal nobenega zboljšanja, saj še običajnega zaslužka mi ni gospodar dajal, kako bi mi še potem drugo, n. pr. nagrado, prosto stanovanje itd. Spomladi 1929 je prišel v naše, od vsega sveta zapuščene hribe, glas o »Strokovni zvezi viničarjev«. Takoj sem uvidel, da je baš strokovna organizacija tukaj kakor nalašč za take neboljane reve in pod krivico »stokajoče trpne, kakor sem jaz, Pristopil sem. Slišal sem gospodarja, kako je odločen nasprotnik naše organizacije, zato sem skrival pred njim, da sem že organiziran. Pa je imel gospodar zase prav, če je nasprotoval organizaciji, saj mu je moglo biti dovolj jasno, če bodo postali viničarji združeni in organizirani, da bo tedaj treba priznati viničarju pravice viničarskega reda in tudi gotovo prej plačati zaslužek, kakor pa morda po sedmih ali osmih letih. Gospodarji so vse boljše in vse prej pretuhtali pomen naše organizacije, kakor pa premnogi od nas viničarjev samih. Končno pa je le zvedel, da sem organiziran in mi je tudi takoj 31. decembra 1929 predčasno odpovedal službo. Najprej se je upijal, potem pa dejal, da sem površno obdeloval vinograd, češ, žena je pri otrokih čepela, ti pa si gobe nabiral namesto da bi delal v vinogradu. Ker se še takrat nisem zavedal svojih prav, da mi gospodar ne more kar iz trte izvitega in izmišljenega vzroka samovoljno odpovedati predčasno službo, sem takoj ubogal, se preselil v zasilno kočjo brez vsega, in šele sedaj jeseni sem komaj dobil zopet primerno viničarsko službo. Nevednost je vedno pač najdražja stvar. Mi haloški viničarji smo še k temu, v nekem vednem strahu pred gospodarji tako vzgojeni in rajši namesto zasluženih grizljajev trdega kruha, požiramo kar cele krivice eno za drugo. Če bi se jaz takrat in v takem položaju oglašil pri svoji »Strokovni zvezi viničarjev«, sem prepričan, da se mi ne bi trebalo predčasno seliti in tistih 411 težakov bi imel že davno plačanih. To sem pa storil šele komaj sedaj in že se je pokazal uspeh. Dobil sem vabilo od dotičnega gospodarja, naj pridem delat račun, ker mi hoče vse plačati. Zaradi selitve mi sedaj ne pomaga po toči zvoniti, denar za 411 težakov pa mi pride tudi sedaj prav in sem si ga le prihranil. Tako se pa ni zgodilo le morda meni samemu, ampak nebroj takih in podobnih krivic se godi tu v Halozah. Mnogi že komaj čakajo izida moje zadeve, da se še potem sami

opogumijo oglašiti se za zgubljene pravice. Pri nas pač gledamo eden na drugega.

Dragi tovariši, čitatelji naše »Delavske Pravice«! Resnica je, da sem hodil nabirat gobe, ko sem opravil delo v vinogradu. To mi je tudi bil edini vir, da smo se mogli oblačiti in preživeti. Morda bi kdo izrekel opazko, češ, viničar spada v vinograd delati in ne v gozd gobe nabirati, saj je tudi moj bivši gospodar ravno tako dejal. Tudi jaz razumem to in gotovo mi viničarji vsi. Razume pa se naj potem tudi to, da morajo biti viničarji njegove pravice in takoj po storjenem delu tudi plačilo. Naj se ne godi, kakor meni, da sem moral z delom v vinogradu res čimbolj hileti, ker tam v gozdu me je pri gobah le čakalo plačilo, katerega je res dobri Bog pripravil za take siromake kot sem bil jaz. Gobe so nas rešile, da nismo od gladu poginili, ker gospodar ni hotel plačati zaslužnega. Površnost pa naj le prej izgine pri gospodarjih samih, potem bo takoj izginila pri nas viničarjih. To bo pa tem preje, čim bolj bomo viničarji povsod organizirani, kar pa gotovo ni več daleč. Dotlej pa živeli vsi zavedni viničarji, živela »Strokovna zveza viničarjev«, pa tudi moje gobe zraven, da bi jih le veliko bilo. — F. R., Sv. Trojica v Halozah.

Vsi naši vrli dopisniki, ki so poslali svoje članke pod naslovom »Kakšni smo«, tajništvu centrale, naj blagovolijo potrpežljivo počakati na svoj članek, katerega bomo gotovo vsakega objavili v »Delavski Pravici«. Res lepo je od vseh, ki ste se odzvali k javni debati. Kdor ima še kaj, naj le pošlje.

Viničarska kreditna zadruga. Razveseljivo je dejstvo, da postaja zelo veliko zanimanje za »družinske« hranilnice (šparovce). Vsaka družina bi mogla imeti enega. To je najboljši vzgojni pripomoček varčevanja tako pri odraslih kakor pri mladini. Tak »šparovec« sicer stane 36 Din, v olajšavo, pa je načelstvo zadruge sklenilo, da se tak »šparovec« lahko odplačuje v večkratnih, bodisi mesečnih obrokih. Vsak prihranjen dinar je več vreden, kakor na novo zaslužen. Pristopajte kot člani v zadrugo! Prispevajte vsak vsaj en delež. Vsak viničar, viničarka, fant ali dekle naj naloži svoj denar pri svoji stanovski »Viničarski kreditni zadrugi«. Kdor ne stori tako, skoduje samemu sebi in ni zvest svojemu stanu!

Nameščenci.

Novi plačilni razredi.

Člane vabimo, da sporoče pismeno oziroma po zaupnikih, kateri plačilni razred so si izbrali. Prijave naj bodo izvršene do 15. decembra. S prijavi naj člani obenem tudi pošljejo odboru svoje članske legitimacije radi izpolnitve in vpisa plačilnega razreda in višine dajatev. Obenem opozarjamo, da poravna vsak ves zaostanek po 15 Din iz leta 1929, da ne bo imel blagajnik v bodoče kakih sitnosti. Red v članarini je določen že v pravilih, ki pravijo: Kdor je v zastanku za več kot dva meseca, preneha biti član organizacije. Nihče naj ne pozabi tudi na svojo člansko organizacijsko dolžnost: Pridobi vsaj enega člana. Na tisoče nas je in koliko nas je organiziranih?! - Odbor.

Papirničarji

Vevče. Opaža se, da se je zadnje čase med nas papirničarje naselilo precejšnje mrtvilo in brezbriznost za naše lastne interese. V tovarni imamo že več časa polne roke dela, tako da je treba večkrat določeni delavnik prekoračiti. Izgleda, da se letošnja zimo nimamo bati kakih preteljajev. Na nagli pogled bi se dalo sklepati, da se nam prav dobro godi in smo povsem zadovoljni. V resnici pa temu ni tako, kajti tisti, ki gospoduje nad nami, so dosledni svojim načelom in to so: čim več iztisniti iz delavskih žuljev. Razume se, da pri tem ne štedijo z raznim šikaniranjem in preganjanjem, katerih je toliko, da bi se z njimi dalo napolniti celo »Delavsko Pravico«. Vprašajmo se, če ne bi bilo potrebno, da od časa do časa osvetlimo nezdrave razmere, ki vladajo pri nas. Pa ne samo to, še bolj je potrebno, da takoj pristopimo k delu za odpravo nezdravih razmer, ki nam prinašajo moralno in materialno škodo. Zato tovariši in tovarišice, odprimo oči in glejmo tako, kot smo gledali vselej, kadar je bilo potrebno, štiti naše lastne interese. Da se tudi v druženem oziru oživi naše delo smo sklenili, v letošnjem zimskem času prirediti več predavanj s skioptičnimi slikami. Prvo predavanje se bo vršilo v ponedeljek 15. decembra ob 7 zvečer v prosvetnem domu v D. M. v Polju. Predavalo se bo o

strahotah svetovne vojne. Nadaljnje predavanje se bo vršilo vsak drugi ponedeljek. Vabimo papirniško delavstvo, da se teh predavanj v polnem številu udeleži.

Tovariš zaupnik kot blagajnik skupine pa vas opozarja, da se držite reda v organizaciji, zlasti pri tem, da pobirate redne mesečne prispevke ter te do 15. v mesecu oddaste zaupniku in mu s tem omogočite redno vršenje dolžnosti. Opozarjam vas tudi, da poravnate izkupiček za prodane delavske koledarčke.

Moč strok. organizacije.

Zdi se, da za vladajo včasih ponekod delavskemu pokretu škodljivi pojmi. Predvsem si mora biti vsak izmed nas na jasnem, da bomo le takrat modri in bomo želi uspehe v prid delavstvu, če bomo številčno močni in v borbi enotni. V strokovni organizaciji ni glavno napadalni duh posameznikov, ampak strunna organizacija močno zavestjo skupnosti, ki obsega če le mogoče vse delavstvo ene tovarne ali obrata. V slučaju nastopa pred delodajalcem ali pred oblastjo bo vprašal vsak: »Koliko Vas pa je in koliko delavcev zastopate?« Zato organizacija ne sme nikogar odbijati, ampak mora gledati, na kak način bo obsegla čim večji krog in ga počasi prepojila. Vsak delavski funkcionar mora biti točka, okrog katere se vse zbira, vodstvo organizacije pa se mora baviti vedno s strokovno politiko enega obrata ali cele stroke, ker bo v nasprotnem slučaju sicer reklo delavstvo: Saj jim ni mar za nas! Čas zahteva, da nas prešine prav popolnoma strokovni duh in se otresemo vsega, kar je mogoče še ostalo na kom izmed političnih bojev in strujarskih nasprotovanj. Po poti neprestanega dela, pridobivanja in vsestranske ter vedne svoje izpolnitve so hodile vse krščanske strokovne organizacije v onih državah, kjer so močne. Iz te miselnosti nam je tudi govoril tajnik internacionale Serrarens in smo mu verjeli: »Iz dveh milijonov mora zrasti naš svetovni pokret v dvajset milijonsko gibanje!« — Povdarjanje več ali manj bojevitih gesel bi spadalo kvečjem v kulturno organizacijo, povdarjanje nedosegljivih ciljev pa ne v načrt dela naše organizacije, Strokovna organizacija je naše edino orožje, zato jo moramo dvigati, moramo se okoli nje združevati ter jo utrjevati. Razmahu organizacije moramo v letošnjem zimskem delu posvetiti vse sile. Krščanski delavci in nameščenci v Jugoslaviji moramo reči pred koncem tega leta: »Iz nekaj tisočev moramo zrasti v deset tisoče, ki se bomo zgrinjali v organizacijah JSZ!« Ali je to mogoče? Je! Samo v Sloveniji nas je čez 100.000; od teh je večina neorganizirana.

Strokovni pokret v Češkoslovaški v l. 1929.

V l. 1929 je bilo v Češkoslovaški organiziranih 559.522. Moških 444.290, ženskih 115.232.

Mladinske delavske organizacije so imele članov do 18 leta starosti 14.672 ali 4.1% od celotnega števila organiziranih članov.

Dohodki v letu 1929 so znašali 62 milijonov 138.112 čehosl. kron. Izdatki pa sledeči: Potni stroški, podpore brezposelnim, onemoglim, ostarelim in pravne zaščite potrebnim 30.604.346.63 čl. kron.

Štrajki so jih stali 993.872.50 Kč. Odpuščeni delavci 51.368 Kč, ostale borbe 52.980 Kč.

Podpora štrajkujočim izven države 15.000 Kč. Poleg tega so izdali za prosvetne svrhe 11.124.606 Kč.

Celotni kapital vseh strokovnih organizacij je znašal leta 1929 101 mil. 766.268 Kč.

Prispevki: Največ so prispevali od člana grafičarji in sicer letno 804 Kč; igralci 519 Kč; klobučarji 419 Kč; lito-grafi 329 Kč; uradniki zavarovalnih podjetij 298 Kč.

V letu 1929 so izdajale strokovne organizacije 104 časopise razne vsebine. Funkcionarjev so imeli 351 in sicer moških 264, ženskih 87.

Pri takih razmerah seveda delavstvo nekaj pomeni in je vsepovsod uvaževano.

Naj bi služilo delavstvo Češkoslovaške republike za zgled našemu delavstvu, kaj vse more doseči organizirana skupnost proletarijata.

Tvoji egoizem

ni napačen, če si misliš: Več naročnikov, boljši bo list. Misliš prav, glej da vsaj enega naročnika v resnici tudi pridobiš za naš list!

Borze dela naj služijo pravemu namenu.

Da ne bi kdo mislil, da v letu 1929. na področju dravske banovine ni bilo velike brezposelnosti, naj navedemo nekaj drugih števil:

Leta 1929. je izdala Mestna občina ljubljanska za v Ljubljano pristojne brezposelne nad 290.000 Din brezposelnih podpor. Delavska zbornica, ki svojega budžeta ne more tako koncentrirati v eno svrhu kakor borze dela, je izdala za podpore brezposelnim nad 150.000 dinarjev. Svobodne strokovne organizacije, v katerih je organiziran samo manjši del delavcev in ki si stavlja mnogo drugih svrh, so izplačale isto leto na našem teritoriju nad 400.000 Din za brezposelne podpore.

Iz vsega tega se vidi, da prevelika štednja na tem polju ni posledica zmanjšanja brezposelnosti. Glavni vzrok za to je iskati pač v uredbi sami in v tem, da se niti organi Centralnega odbora, niti borze dela niso držale načelnih smernic Centralnega odbora, ki so šle za izboljšanje slabe strani uredbe. Borze dela so izdelale v tem pogledu še zadovoljive budžete. Toda teh budžetov pri izvajanju niti od daleč niso držali. Nadzorstveni organi Centralnega odbora, kakor izgleda, tega niso grajali, četudi je to ostre graje vredno. Mislimo, da je treba tozadevno prakso spremeniti in da je tudi v uredbi sami določiti, da se da za podpiranje brezposelnih na razpolago večja sredstva.

Glede načina izplačevanja podpor priporočamo de lege ferenda, da bi se uvedel v svrhu kontroliranja brezposelnih tako zvani gentski sistem. Ta sistem obstoja v tem, da izplačujejo svobodne podporne organizacije svoje podpore preko blagajn javnih borz dela in da dodajajo borze dela takim podporam svoje podpore. S tem bi dobili učinkovit kontrolni sistem, mnogo bolj učinkovit, kot so razna občinska potrdila, ki so gola birokratična formalnost. Sama formalnost je na primer, če zahteva Javna borza dela v Ljubljani od ljubljanskega župana potrdilo, da je prosilec za brezposelno podporo v resnici brezposeln. Taka potrdila služijo samo za preveljavne odgovornosti.

Da ne zamolčimo v naši kritiki uvodnih strani sedanjega poslovanja borz dela, naj dodamo, da ima prevelika štednja, ki jo na eni strani grajamo in za katero mislimo, da trajno ni vzdržljiva, tudi svoje dobre strani. Vse borze dela imajo zbrane velike rezerve, s katerimi bodo mogle zgraditi one ustanove, ki jih za svoje pravilno poslovanje potrebujejo. A ravno, ker so te rezerve zbrane, je treba podporne funkcije borz dela povečati.

Drug glaven namen borz dela je posredovanje služb.

Poglejmo, kakšne rezultate so dale tozadevno leta 1929. naše javne borze dela (na podlagi v Radnički Zaščiti objavljenih mesečnih poročil).

Leta 1929. se je zglasilo na borzah dela in njih ekspoziturah:

	Delo je dobilo delavcev		poslodavcev delavcev	
Beograd	40.254	11.118	9.698	
Zagreb	70.811	13.811	9.638	
Ljubljana	26.333	26.408	16.307	
Sarajevo	17.176	3.652	876	
Novi Sad	20.285	4.475	1.444	
Split	11.725	1.405	1.444	
Skupaj	186.524	60.869	41.002	

Iz teh števil se vidi, da je šlo preko borz dela ogromno število 186.524 delavcev. (Primerjajmo s tem številom vsoto 2.7 milijona dinarjev, ki je bila na razpolago za podpore!)

Dalje se vidi iz teh števil, da nekatere borze dela to leto še nikakor niso zaslužile svojega imena, ker so bili njih stiki s poslodavci vse premalo izgrajeni. Temu primerno so tudi posredovalni uspehi.

Če primerjamo upravne stroške s posredovalnimi uspehi, je stalno eno posredovanje:

V Beogradu 22, v Zagrebu 32, v Ljubljani 14.7, v Sarajevu 128, v Novem Sadu 10, v Splitu 100 Din.

Privatne posredovalnice zahtevajo v Ljubljani za posredovanje 20 Din. Po tem merilu bi bilo treba ocenjevati vsaj deloma primernost upravnih stroškov.

Če se bo puščalo to popolnoma iz vida, se mora ubiti vsa volja do vršenja glavnih nalog borz dela.

POZOR!

Za zimo se vsak član zadruga najceneje in najsolidneje obleče in obuje v našem manufakturnem oddelku, Kongresni trg št. 2, ozir. na deželi v naših poslovalnicah.

Nihče naj ne misli, da more kupiti drugje ceneje. Pri navidezno nižjih cenah konkurence gre skoro brez izjeme, za cenejše blago. Naš princip je, absolutna konkurenčnost. Poleg nizkih cen še 3% popust, ki se sedaj izplačuje. Za mesec december 1930 pa razpisujemo izredni popust **Din 25** — za vsakih na manufakturi in galanteriji zakupljenih **Din 500** —

Teh Din 25 — se bo zapisalo članu na delež tako, da bo imel namesto enega samega, po več deležev. — Člani pokažite, da ste zavedni člani svoje gospodarske organizacije, ki je letos prekoračila 35 leto svojega obstoja.

I. delavsko konzumno društvo v Ljubljani

r. z. z.
o. z.

Jubilej starešin krščan. soc. pokreta.

Na praznik, v ponedeljek 8. decembra, so se v konsumni kleti na Kongresni trgu zbrali stari veterani našega krščansko socialnega pokreta, kateri so skupno z našim velikim genijem in delavskim voditeljem pokojnim dr. Janezom Ev. Krekom polagali temelje krščansko socialnemu gibanju v Sloveniji.

Sestanka se je udeležil tudi naš starosta tov. Jože Gostinčar. Dalje izmed jubilarov: Josip Sedmak, Kastelic Ignac, Satler Martin, Tomažič Ivan, Keršič Jože ter še mnogo drugih. Burno pozdravljen je povzel besedo tov. Gostinčar, kateri se je spominjal dela in bojev, katerih so se udeleževali v svoji mladosti vse do danes ter delati v dobrobit delavskega gibanja. Dalje se je oglašil k besedi tov. Langus, ki je pozdravil jubilarne v imenu Krekove mladine ter jim želel, da še mnogo let uživajo sadove svojega dela. Nato je govoril tov. Rutar Jože, kateri jim je kot soborec častital k tako visoki starosti ter se jim zahvalil za vse, kar so dobrega storili za naše delavstvo. Dalje jim je častital tudi strok. tajnik Joško Rozman, kateri je v lepem primeru poudaril, da se med starimi živi misel in volja do dela za strokovno organizacijo. Poudarjal je, da bo mladina sledila tem vzorom ter delala na tem, da se naša ideja vedno bolj razširi po vsej Sloveniji. Ob koncu se je za vse pozdrave zahvalil tov. Tomažič Ivan in Jože Gostinčar.

Ob tej priliki želimo našim jubilarom, da še mnogo let živijo med nami ter nas bodrijo za delo in borbo v delavskem pokretu.

Dom služkinj v Ljubljani.

V eni zadnjih številkih »Delavske Pravice« smo bralce opozorili na loterijo, ki je namenjena v prid zidavi služkinjskega doma v Ljubljani. Uverjeni smo, da so naši tovariši in prijatelji pridno posegli po srečkah in s tem pokazali svojo zavedenost za dobro in pošteno stvar. Kdor še ni posestnik vsaj ene teh srečk, naj to še stori! Zrebanje je bilo prvotno določeno na 1. december. Iz tehtnih razlogov se je zrebanje odgodilo na 11. januar 1931, kar naj naši tovariši vzamejo na znanje. S tem je dan možnost, da si nabavite srečke, kdor jih še nima. Dobijo se pri vseh župnih uradih, v Ljubljani, pa tudi pri JSZ in Poselski zvezi.

Trbovlje. Krekova knjižnica, ki ima svoj prostor v tajništvu Strokovne zveze rudarjev Loke 253, si je za letošnje sezono nabavila lepe in zanimive nove knjige. Knjižnica poseduje lepo število knjig, ki se izposojajo in vračajo vsako nedeljo od 9—11 dopoldne. Izposojilo velja za dobo štirinajst dni. Pridite po knjige, sedaj v zimskem času je dovolj primernege časa za čitanje, da si s tem pridobite tudi izobrazbo.

Novice z Jesenic.

REDUKCIJE PRI KID.

V našo bedo nam je zopet zadan nov udarec od strani KID. Ta je namreč sedaj sredi zime nenadoma napovedala odpoved mnogim delavcem. Točno število nam zaenkrat še ni znano.

Ni potreba, da vprašujemo o vzrokih te redukcije gospode v vodstvu, ker nam pač dejstva, ki se dogajajo po naročilu teh v tovarni, izpričujejo zadostne in resnične dokaze. Ze pred meseci, pri zadnjih redukcijah, smo na tem mestu med drugim podčrtali tudi to, da je vzrok redukcij napačno štedenje delavnih moči do skrajnosti, da hoče sedanje vodstvo, da bi delo, ki ga je poprej izvrševalo pet delavcev, izvrševali sedaj samo trije. To

je bil pravi vzrok, da je tovarna lakrat reducirala na račun tega štedenja toliko število delavcev, deloma pa tudi na račun resnične modernizacije nekaterih obratov. Isto je vzrok tudi sedanjih redukcij. Delničarji so imeli pred kratkim občni zbor podjetja, kjer jim je bil dobiček v višini štiri in pol milijona dinarjev, po izgledu na zadnje ukrepe v tovarni, premajhen, so se odločili, da mora gotovo število delavstva na cesto. Tisti delavci, ki ostanejo v tovarni, morajo pa svoje delo podvojiti. Prihranjenega bo tako okrog 140.000 Din mesečno.

Jutro je dne 28. m. m. prineslo izvešček bilančnega poročila, v katerem je omenjeno, da se redukcije izvršujejo na račun modernizacije. Podčrtamo, da to ni točno. Racionalizacija zaenkrat še ne zahteva redukcij v tolikem številu kakor so se izvršile tekom zadnjega poletja. Kriva je pa brezsrčnost naših gospodarjev do delavstva. Nikdar, odkar obstoja tovarna, še ni bilo toliko surovosti v priganjanju k delu, kakor jo je občutili zadnje čase. Ves zaupniški zbor in vsi organizacijski voditelji bi imeli pač povedati dosti dokazov o izkoriščanju delovnih moči zadnjega časa. Opozarjamo prizadete, da s priganjanjem k delu prenehajo, ker delavci delajo vedno, kar pač morejo.

Stroj ima streho, delavci pa ne. Racionalizacija niti delu na planem ni prizanesla. Kjer je dolgo let stal stroj za rezanje starega železa, se je moral sedaj s svojega mesta umakniti, isto tako tudi streha, ki je čuvala delavce pred dežjem in snegom. Postavili so nov stroj, mu dali streho, delavci pa morajo poleg njega opravljati svoje delo pod milim nebom, izpostavljeni vsem vremenskim neprikladnostim. Za stroj se boje, da ga ne bi kvaril dež, za delavce jim ni mar. Ali bi ne bilo na mestu, če bi tudi delavci dobili streho in bili tako obvarovani najhujšega. Ne šele spomladi, sedaj pred zimo je čas, da napravite za svoje delavce iz zdravstvenih ozirov nujno potrebno streho.

Ni šlo. Pretečen teden je bil vzeti v delo kot »šmelcer« v oddelek martinarne K. I. D. neki delavec, zaposlen pri tvrdki Dedek, ki povečava električno centralo. Delavci martinarne so bili proti temu ukrepu, da tovarna jemlje v službo fužce, med tem ko na drugi strani odpušča mnoge domače mnogoletne delavce. Njihov energični nastop je pomagal, da je ta novi vsiljeni »šmelcer« bil zaposlen pri KID. samo od dveh pa do petih popoldne!

Racionalizacija. Pri generatorju pred oddelkom mehčalnice sta zaposlena dva delavca. Pretečni teden se je obratovodja dotičnega oddelka izmislil, da tam lahko dela en sam delavec in je hotel od vsake izmene po enega vzeti. Vsi trije delavci, pa so z energičnim nastopom ta načrt preprečili. In tako bosta še nadalje ostala po dva delavca na vsaki izmeni. Delavci, naj vam bo ukrep teh treh za vzgled.

Odbor poročja: V nedeljo dopoldne ob pol 10 uri, sestanek skupine Javornik in Jesenice v Krek. prosv. domu. Posebnih vabil ne bo.

Čez hribe in doline...

Hrastnik. Vsem članom strokovne skupine Hrastnik sporočamo, da smo dobili sobo za uradovanje in sicer bivšo Stihovo prodajalno, kjer se bodo vršili tudi sestanki in pobirala članarina. Poslednje naj bi vzeli vsi člani resno na znanje, da ne bo nepotrebnih potov. — Uradne ure bo »Del. Pravica« objavila enkrat pozneje. — Trboveljska premogokopna družba je pred štirinajstimi dnevi kupila radio-aparat in ga montirala v rudniški čakalnici, kjer ga je lahko vsak svobodno poslušal. Pred par dnevi pa je v čakalnici iz neznanih vzrokov nastal prepir med mladimi fanti, in posledica je, da je bil eden nevarno oklan in da so

odstranili radio iz čakalnice. — V duševni zmedenosti si je končal življenje Melhijor Meterc, upokojen rudar. Padel je v štirideset metrov globok prepad, kjer je nezavesten obležal ter kmalu nato umrl.

Tržič. Umrla je ena najstarejših članic tukajšnje skupine JSZ po dolgi boleznici, pčini trpljenja, dne 2. decembra: Terezija Šolar, zaposlena ves čas svojega življenja v predilnici in tkalnici Gassner in Giansmann. Bog ji daj večni mir! — Skioptično predavanje priredi skupina JSZ 15. decembra ob 8 zvečer na Skali v dvorani »Našega doma«. Ker bo predavanje zelo zanimivo in poučno, vabimo vse delavstvo, da se ga v čim večjem številu udeleži. Vstopnine ni.

ZAGORSKI ZVON.

Kakor povsod, tako smo tudi v našo dolino dobili zimo. Nismo jo ravno veseli, posebno tisti ne, ki bodo najbolj prizadeti. In to so gotovo v prvi vrsti rudarji, ker jim ne zadoštuje njihov zaslužek, da bi pošteno oblekli svojo družino. Z zaupanjem so pričakovali rudarji, da se bodo v zimskem času dobila naročila, toda zaman. Zima in beda trkata na vrata rudarjev, naročil pa ni. Obratno se pa kriza pojavlja naprej in premog mesto da se odpošilja, se zopet pridno deponira, kar je slabo znamenje za rudarja. Rudarji s strahom gledajo v bodočnost, kajti kljub temu, da se vedno in vedno poudarja, da naročil ni, se ob navadnih dneh, ko se praznuje, pošilja mnogo ljudi v jamo na boljša mesta, da čim več premožga spravijo na dan. Rudarje se pa vedno bolj tira, da v skrajšanem delovnem času dosežejo isto količino premoga kakor pri polni zaposlitvi. Tako se godi velika krivica rudarjem, ki ne vedo kedaj bo konec temu priganjanju. Poleg tega je še mnogo drugih šikan in tudi kazni mnogokrat ne izostajajo. Zdi se nam, da se podjetniška družba nikoli ne nasiti, in da se z delavcem naravnost igra. Rudarji smo mnenja, da mora biti temu težkemu življenju rudarjev tudi enkrat konec! Skrajni čas je, da se temu napravi konec, in da se delavcu delo, kajti on si ne želi drugega kakor delo in pošten zaslužek. Rudar ni len, in žalostno je, če človek delavec, ki mora ravno tako živeti, kakor vsi drugi, imajo vsega v izobilju, nima niti dela, da bi služil kruh svoji družini! Ob letnem zaključku bomo pa kljub »veliki« krizi čitali v časopisih, kako si bodo delili čisti dobiček razni delničarji, ki niso niti enkrat prijeli za rudarsko orodje, da morda niti ne vedo drugače kot na zemljevidu za črno označene rudarske revirje. Z juljevim rokami rudarjev, si kopijočki taki delničarji denar po raznih bankah in nima delavec, ki največ trpi in dela za nje, od tega nobene koristi. Za uboge rudarje in njih otroke, pa se morajo prizadevati ravno dobrodelna društva, kar družinski očetje kljub trdemu delu ne zaslužijo dovolj. Tako je obdarovala nekatere otroke (vseh seveda ni mogla) dobrodelna akcija Vincencijeve konference. Stariši so hvaležni vsem dobrotnikom, ki se zavzemajo za rudarske družine! Toda tisti, ki bi bili najbolj dolžni pomagati našim rudarjem imajo gluha ušesa. T. P. D. bi morala v prvi vrsti skrbeti za polno zaposlitev rudarjev in za pošten zaslužek, potem bi pa take dobrodelne akcije lahko izostale. Otroci so raztrgani in tudi bosji, ne morejo ne v šolo niti v cerkev.

Preteklo nedeljo smo rudarji praznovali god sv. Barbare, zaščitnice rudarjev. Sprevod je krenil z godbo na čelu iz Kisovca do Toplice in nato do g. rav. Loskota v graščino in od tam v Zagorje k sv. maši. Toda mnogim ni bilo za parado in so šli naravnost v cerkev. Kljub temu, da imajo rudarji sv. Barbaro za svojo zaščitnico, je bilo ta dan na žalost opaziti, da je mnogo rudarjev zlasti mladih, raje ostalo doma, ali pa krenilo v gostilne, mesto da bi šli vsaj enkrat v cerkev, in tam slišali lep cerkveni govor, o pomembnem praznovanju svete Barbare. Rudar.

NAŠIM DOPISNIKOM!

Božična številka »Delavske Pravice« bo izšla pred prazniki. V sled tega bo uredništvo lahko upoštevalo le dopise in članke, ki mu bodo dostavljeni do petka 19. t. m. Prosimo dopisnike, da pravočasno pošljejo gradivo.

Uredništvo.

V nedeljo popoldne

prečitaš »Delavske Pravice« in si zadovoljen z njo. Ne vrzi je proč, nesi jo svojim tovarišem, da jo tudi oni prečitajo in postanejo njeni naročniki.

Krekova mladina.

Zbor družin se je vršil v nedeljo 7. t. m. v Ljubljani ob zadovoljivi udeležbi zastopnikov družin. Obravnali smo tekoče zadeve in prejeli potrebne sklepe. V odbor je bil izvolje tov. Preželj Franc.

Celje. Krekova družina priredi v soboto 13. in v nedeljo 14. decembra v gledališki dvorani Ljudske posojilnice Tomaž Brandovej burko »Charlejeva teta«. Vsi prijatelji vabljeni.

Vojnik pri Celju. Krekova družina vpripori na Stefanovo Finžgarjevo narodno igro »Veriga«.

Radio.

MEDNARODNI DELAVSKI RADIO KONGRES.

Moderna tehnična sredstva so dobrodošla tudi propagandi. Film, telefon, radio — vse naj služi za razširjanje določenih idej. Najvažnejše propagandistično sredstvo je brez dvoma radio. Zato so delavske organizacije že takoj spočetka obrnile posebno pozornost na radio in si skušale ustvariti čim več lastnih radio postaj, kjer pa to ni mogoče, pa dobiti poseben vpliv pri vodstvu že obstoječih radio postaj.

Da bi se uvedla neka enotnost v delavske radio-organizacije, je bil že leta 1927. sestanek v Berlinu. Ta sestanek je imel cilj, da pripravi pot, da bi se združile obstoječe delavske radio organizacije v močno delavsko radio internacionalo.

17. in 18. septembra so se zbrali zastopniki delavskih radio organizacij v Pragi k drugemu kongresu. Svoje delegate je poslala Nizozemska, Danska, Čehoslovaška, Avstrija, Danzig in Belgija. Vsega skupaj je bilo 17 delegatov. Največja je nizozemska radio organizacija, ki ima 100.000 članov, zelo uspešno se razvija ta organizacija tudi v Belgiji. Na kongresu so bila sprejeta tudi pravila internacionalne delavske radio organizacije.

Belgijski radio.

Zveza delavnih sindikatov v Gandu-Neokos v Belgiji se je nedavno odločila, da priključi svoje članstvo v Sarov (zveza socialističnih radioposlusalcev). Ta zveza šteje 42.000 članov. Ker niti člani niso radio-amaterji je treba smatrati in pristop kot fazo v borbi med socialistično in katoliško organizacijo, katerih vsaka ima določene ure za oddajanje v zakupu. Vsaka organizacija hoče biti močnejša nego druga. Ta politična rivaliteta je seveda na drugi strani radiu v korist.

Radio in gramofon.

Kakšno je to razmerje? Spočetka se je zdelo precej napeto. Ravnatelj firme »Odeon«, g. Dory je o tem napisal članek v francoskem listu »La Volonté«, kjer ugotavlja najprej, da se plošče prodajajo iz leta v leto boljše. Gramofonska industrija pa ne pozna krize. O razmerju radio: fonu pa pravi: Razmerje radia do gramofona je bilo vedno prijateljsko, morda celo bratsko. Saj je baš radijska tehnika, ki je omogočila sodobno metodo električnega snimanja, danes pa je radio tisti, ki črpa iz ogromnih in čudovitih zalog plošč ter tako seznanja nepregledne množice s stvarmi, ki bi ostale nepoznane, če bi jim jih ne povedala plošča po radiu. Med radiem in ploščo torej konkurence ni!

Razno.

OUZD v novembru 1930. Po pravkar objavljenih podatkih je v mesecu novembru 1930 v primeri z oktobrom 1930 padlo število zavarovancev pri OUZD od 99.516 na 97.991. Interesantno je, da je število ženskih članov celo narastlo. Nadaljnje zmanjšanje izkazuje odstotek bolnikov od 2.36 na 2.32, od tega pri ženskah od 3.09 na 2.88, doči mje pri moških celo narastel od 2.01 na 2.06. Povprečna dnevna zavarovana mezda je padla od 26.81 Din na 26.66 Din, celokupna zavarovana dnevna mezda od 2.675.000 na 2.613.000 Din.

Ali se zanimate za mojo hčer radi dote? — Ne, ne, tak pa nisem. — O potem pa kar pojdite, idiota nočem imeti v družini.

